

Bodembeheer van de Toekomst
Bouwstenen voor het omgevingsplan

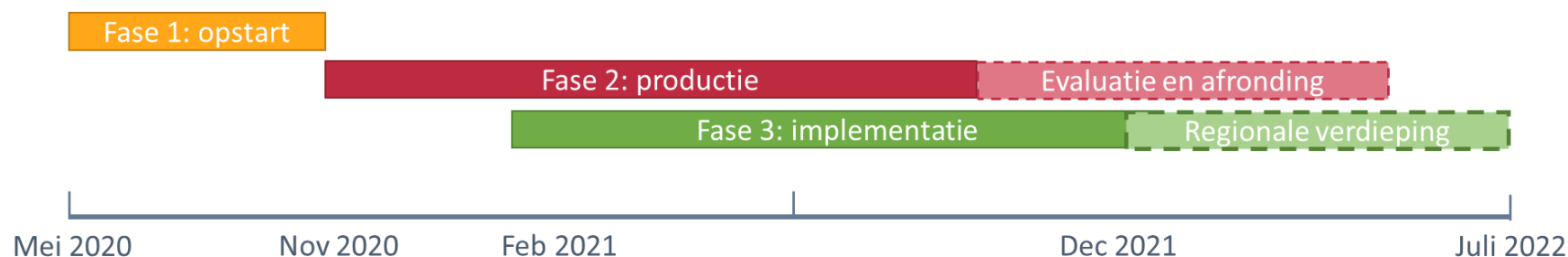
Verlag verdiepinglab Aanvullingsspoor

Van bijeenkomsten op 30 mei 2022 en 4 juli 2022

Intro/context

Het programma Bodembeheer van de Toekomst heeft tot doel om gemeenten en omgevingsdiensten te inspireren en te faciliteren bij het opnemen van regels over grond, grondwater, bodem en ondergrond in hun omgevingsplannen. Dit programma bestaat uit een aantal fasen. In fase 1 en 2 zijn producten gemaakt die gemeenten kunnen helpen bij de het maken van inhoudelijke afwegingen en voorbeeldregels. In fase 3, de implementatiefase, wordt praktijkondersteuning geboden. Dit wordt gedaan in werksessies, gesprekken en webinars. Daarnaast is er in fase 3 ruimte voor regionale verdieping. Deze regionale verdieping is ingevuld in de vorm van ‘verdiepingslabs’.

In de verdiepingslabs zijn koplopers op een bepaald thema/vraagstuk bij elkaar gebracht. Deze koplopers zijn al concreet aan de slag gegaan met het voorbereiden op de Omgevingswet voor het thema bodem, en in dat proces lopen zij tegen praktijkvragen aan. Deze praktijkvragen staan centraal in de verdiepingslabs.

In de bijeenkomsten van het lab Aanvullingsspoor, welke plaatsvonden op 30 mei en 4 juli 2022, zijn uiteenlopende vragen aan bod gekomen die te relateren zijn aan de Nota bodembeheer en het Aanvullingsbesluit (o.a. bruidsschat, overgangsrecht, maatwerk mogelijkheden). In een ‘interviewsetting’ gingen de deelnemers, samen met een aantal experts uit het brede consortium van Bodembeheer van de Toekomst, op zoek naar antwoorden op hun vragen. De deelnemers konden hun aanpak spiegelen, elkaar tips geven op basis van eigen ervaringen en suggesties geven voor een mogelijk antwoord.

Voorliggend verslag is een beknopte resume van de besproken punten en reacties, en kan ter inspiratie dienen voor hen die met dezelfde vraagstukken bezig zijn.

Inhoudsopgave

Tijdens het verdiepingslab Aanvullingsspoor op 30 mei 2022 zijn de volgende onderwerpen besproken:

- Nota Bodembeheer gerelateerde vragen
 - Lood (slide 5-7)
 - Tijdelijke opslag (slide 8-9)
 - Hergebruik in wegen/bermen (slide 10-11)
 - Regionale bodemkwaliteitskaart (slide 12-13)
- Grondwater
 - Grondwater verordening (slide 15-16)
 - Grondwatermonitoring bij olie-water-scheider bij verzakkingsgevoelige plekken (slide 17-18)
- Overig
 - Invasieve Exoten
 - Funderingsresten

Tijdens het verdiepingslab Aanvullingsspoor op 4 juli 2022 zijn de volgende onderwerpen besproken:

- Wijziging naar bodemgevoelig gebruik
- Asbest
- Aansluiten bij provinciaal beleid

Navolgend zijn per onderwerp de vragen van de deelnemers en de belangrijkste punten uit de gevoerde gesprekken weergegeven. Gezien het veelal gaat om reacties op een situatieschets/vraag, is informatie soms zeer beknopt (puntsgewijs) beschreven. Het verslag biedt veelal ook niet hét antwoord op een vraag, maar belicht verschillende opties en invalshoeken.

Nota bodembeheer gerelateerde vragen

Lood – situatieschets

- Vraag is: hoe om te gaan met lood gehalten bij gevoelig gebruik?
- Voor lood in de bodem bestaat er een discrepantie tussen de huidige normen (en de bijbehorende interventiewaarde) en de adviezen zoals geformuleerd door de GGD (zonder formele status, ten behoeve van voorkomen IQ-puntenverlies). Een aantal zaken spelen:
 - Klasse wonen (conform huidige normen) voldoet niet aan de GGD adviezen voor gevoelig gebruik (bijvoorbeeld kinderspeelplaats en moestuinen)
 - De waarden die de GGD adviseert betreffen gemeten waarden, en worden dus niet gecorrigeerd voor L/H (in tegenstelling tot de reguliere normen)
- Rotterdam heeft geen aparte klasse gecreëerd voor gevoelige locaties (speeltuinen etc.), maar overweegt hiervoor gebruik te maken van de zorgplicht. Kan je een initiatiefnemer een aanvullende check laten doen, om aan de voorkant van je grondverzet duidelijk te maken dat je met een gevoelige locatie te maken hebt? Dit om de initiatiefnemer niet voor verrassingen te zetten, dat ze achteraf grond moeten weghalen omdat toepassingsnormen ruimer zijn dan de zorgplicht toelaat? De meeste speeltuinen zijn overigens in beheer van de gemeente, dus die kan zelf bepalen wat de kwaliteit van (toegepaste) grond moet zijn.

Lood – discussie (1)

In de conversatie komen een aantal aandachtspunten en oplossingsrichtingen naar boven:

- Het hanteren van zorgplicht voor dit onderwerp kan resulteren in veel maatwerkvoorschriften. Dit instrument is vooral bedoeld voor incidentele, individuele situaties. Indien een bepaalde regel vaker voorkomt en/of voor een groter gebied geldt, gaat de voorkeur snel uit naar een maatwerkregel (indien toegestaan in de ruimte die de Omgevingswet biedt).
- De advieswaarden van de GGD liggen aanzienlijk lager dan de interventiewaarde. Als je deze hanteert als lokale maximale waarde in diffuus belaste gebieden kan dit resulteren in veel saneringen.
- Een oplossing zou kunnen zijn om voor gevoelige functies (zoals speeltuinen en moestuinen) een aparte waarde toelaatbare kwaliteit vast te stellen. Dit kan middels maatwerkregels worden vastgelegd.
- Een andere optie is om bij bodemgevoelig gebruik initiatiefnemers te adviseren over slim omgaan met inrichting en gebruik, om eventueel contact met verhoogde loodgehalten te minimaliseren (waar te betegelen, waar eventueel een leeflaag, waar te verwerken, etc.).
- Bodemtype correctie. Bij het toetsen aan regulieren normen is dit verplicht. De GGD waarden gelden echter voor werkelijk gemeten gehalten. Als je wilt toetsen aan deze waarden, moet je dus geen bodemtypecorrectie uitvoeren. Je kan in je Omgevingsplannen de waarde toelaatbare kwaliteit zelf definiëren (lokale maximale waarde, maatwerkregel). Hier kun je dus bijvoorbeeld kiezen om voor lood geen Lutum/humus correctie uit te voeren. Let wel: dit kan in de praktijk wel voor problemen zorgen. Alle toetsmodules zijn gebaseerd op reguliere normering, waarbij wél correctie naar standaardbodem plaatsvindt. Als je voor lood kiest om geen L/H correctie toe te passen, dan betekent dit heel veel maatwerk/handmatig werk en dit maakt het ook lastig te handhaven (voor de ene parameter moet je wel in gecorrigeerde toetsingstabel kijken, voor andere niet).

Lood – discussie (2)

- In hoeverre je de toepassingseis, zoals gesteld in Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL) artikel 4.1272 kunt aanpassen, wordt nagevraagd bij Bodem+. Uit navraag blijkt dat je via maatwerk art 4.1272 kunt aanpassen door naar andere kwaliteitseisen te verwijzen
- Rotterdam geeft aan: tuinen (waar het loodgehalte mogelijk een risico vormt vanwege gebruik/contact) zijn veelal privé. De gemeente ziet haar rol daar vooral adviserend.
- Amsterdam geeft aan dat zij het OW-instrument programma voor lood gebruikt. Daarnaast wordt de huidige Nota bodembeheer omgevormd naar een bodembeleidskader.
- Is er verschil in biobeschikbaarheid per regio/gebied/bron? Utrecht heeft het RIVM vragen gesteld over de biobeschikbaarheid van lood in veenweidegebieden / toemaakdekken.

(Tijdelijke) opslag – situatieschets

- (Tijdelijke) opslag van grond is een onderwerp dat vaak is opgenomen in de Nota bodembeheer. Dit is veelal omschrijvend van aard (hoe werkt het), om initiatiefnemers van grondverzet te faciliteren door uiteenlopende regels m.b.t. grondverzet op één locatie te ontsluiten.
- In de meeste gemeenten wordt het generieke beleid van tijdelijke opslag overgenomen, en is er dus geen sprake van gebiedsspecifiek beleid.
- Vraag: in hoeverre moet of mag (tijdelijke) opslag van grond in een omgevingsplan landen?

Tijdelijke opslag – discussie

In de conversatie komen een aantal aandachtspunten en oplossingsrichtingen naar boven:

- Opslag op/nabij de ontgravingslocatie tot 8 weken na ontgraving wordt gezien als tijdelijke opslag, en dit valt onder de milieubelastende activiteiten graven in de bodem (<IW en > IW);
- Bij opslag langer dan 8 weken valt het opslaan onder de milieubelastende activiteit opslaan van grond of baggerspecie;
- Verschil tussen opslag buiten inrichtingen (nu: Besluit bodemkwaliteit) of binnen inrichtingen (nu: Activiteitenbesluit) vervalt onder de Omgevingswet;
- Onder de OW zijn minder vergunningen nodig, zie ook [Wat er verandert voor het opslaan van grond of baggerspecie - Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#);
- Er zijn onder de OW geen bodembeschermende voorzieningen verplicht bij toepassing van grond van klasse landbouw/natuur, wonen of industrie;
- Onder de Omgevingswet is er geen nulsituatieonderzoek meer verplicht voorafgaand aan opslaan. Het eindonderzoek blijft wél verplicht (behalve bij eenmalige opslag en opslag op de bodem met een vergelijkbare of slechtere kwaliteit); zie ook: [Bodemvoorschriften Opslaan van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie \(paragraaf 4.122 Bal\) - Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)
- Wel aanbeveling aan initiatiefnemers om toch nulsituatie onderzoek uit te voeren, bijvoorbeeld in een heterogeen diffuus belast gebied;
- Eindsituatie onderzoek kun je toetsen aan nulsituatieonderzoek (op stofniveau) of aan de bodemkwaliteitsklasse (op klasseniveau), zie [Eindonderzoek bodem \(eindsituatieonderzoek\) - Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)

Hergebruik in wegbermen – situatieschets

- In de Omgevingsdienst Veluwe IJssel is in de Nota bodembeheer opgenomen dat grond uit wegbermen in wegbermen mag worden hergebruikt:

Hergebruik van grond in de ongeroerde bodem onder deze wegen en in de bermen onder voorwaarden van de volgende regels:

- 1. Grond uit wegen en bermen mag zonder aanvullend onderzoek uitsluitend worden toegepast in wegen en bermen.*
- 2. Grond die toegepast wordt op andere locaties dan wegen en bermen moet te worden gekeurd (zie § 2.26.2).*
- 3. Grond afkomstig van andere locaties mag toegepast worden tot en met kwaliteitsklasse 'Industrie'*

- In hoeverre valt dit onder gebiedsspecifiek beleid en het overgangsrecht?

Hergebruik in wegbermen – discussie

In de conversatie komen een aantal aandachtspunten en oplossingsrichtingen naar boven:

- Situatie 1: De wegbermen zijn niet gezoneerd (er is geen ontgravingskwaliteit vastgesteld op basis van onderzoek). Wel is beleidsmatig vastgelegd in Nota dat toepassing van industriegrond in wegbermen is toegestaan, o.b.v. functie waarbij geen/weinig contactrisico is.
 - Eigenlijk wordt hier dus gezegd: In afwijking van het generieke beleid hoef je de kwaliteit van de ontvangende bodem niet te onderzoeken en mag je altijd kwaliteit Industrie toepassen. Je kunt redeneren dat dit een vorm van gebiedsspecifiek beleid is (waardoor het onder overgangsrecht valt). Van belang is dat dit onderdeel ook valt onder het besluit dat de gemeenteraad op basis van artikel 44 Bbk heeft genomen
- Situatie 2: Hoe zit het met vergelijkbaar situatie waarbij wél de ontgravingskwaliteit is vastgesteld?
 - Bijvoorbeeld: voor een zone is de ontgravingskwaliteit klasse wonen, de bodemfunctieklasse is industrie. Als een gemeente bepaald dat de functie leidend is voor de toepassingseis (dus in dit geval klasse industrie), dan is dit een LMW (die onder het overgangsrecht valt). Je wijkt immers af van het generieke beleid en baseert de LMW op de bodemfunctie

Regionale Bodemkwaliteitskaart - situatieschets

- Wat moet je regelen om de bodemkwaliteitskaart van de gemeenten met wie je een regionale bodemkwaliteitskaart hebt opgesteld te accepteren?
- Wat moet je regelen als je de bodemkwaliteitskaart van een buurgemeente (met wie je geen gezamenlijk / regionaal beleid hebt) als geldig bewijsmiddel wilt accepteren?

Regionale bodemkwaliteitskaart – discussie

In de conversatie komen een aantal aandachtspunten en oplossingsrichtingen naar boven:

- **Reactie Bodem+:** Iedere gemeente bepaalt zelf of de bodemkwaliteitskaart van de eigen gemeente en eventuele buurgemeente(n) gebruikt mogen worden als grondslag voor een milieuverklaring bodemkwaliteit. Als mede onder welke voorwaarden dit toegestaan is. Uiteindelijk is dit een besluit van de gemeenteraad. De regels komen echter niet in het omgevingsplan. Het gaat namelijk over het gebruik van een milieuverklaring bodemkwaliteit waarvoor de regels in het Besluit bodemkwaliteit en de onderliggende Regeling bodemkwaliteit 2021 blijven staan. Je kunt de voorwaarden dus prima opnemen in een beleidsdocument zoals de nota bodembeheer. De voorwaarden voor het gebruik van de bodemkwaliteitskaart als grondslag voor een milieuverklaring bodemkwaliteit staat in paragraaf 5.3 van de Regeling bodemkwaliteit 2021. Zie de ontwerp versie van de Regeling bodemkwaliteit 2021 die vorig jaar in consultatie is geweest; [Overheid.nl | Consultatie Regeling bodemkwaliteit 2021 \(internetconsultatie.nl\)](https://overheid.nl/consultatie/regeling-bodemkwaliteit-2021). Zie in het bijzonder artikel 5.32 en de bijbehorende toelichting. Begin oktober 2022 wordt de definitie Regeling bodemkwaliteit 2022 verwacht

Grondwater gerelateerde vragen

Grondwater in Omgevingsverordening/omgevingsplan – situatieschets

- Provincie NH heeft in haar ontwerp omgevingsverordening alleen informatieplichten opgenomen:
 - Artikel 4.118 Informatieplicht toevalsvondst: Burgemeester en wethouders informeren terstond Gedeputeerde Staten over een grondwaterverontreiniging met een mogelijk onaanvaardbaar verspreidingsrisico.
 - Artikel 4.119 Informatieplicht bij sanering historische gevallen van verontreiniging: Degene die een historische bodemverontreiniging saneert, informeert terstond Gedeputeerde Staten over een mogelijk onaanvaardbaar verspreidingsrisico
- Wat zijn de risico's en gevolgen als de provincie/gemeenten/waterschappen niets verder regelen?
- Welke minimale uitwerking door decentrale overheden zijn verder nodig?

Grondwater in Omgevingsverordening/omgevingsplan – situatieschets

In de conversatie komen een aantal aandachtspunten en oplossingsrichtingen naar boven:

- Onder de Wbb moet je bij een ontwikkeling op een ‘ernst/geen spoed locatie’ bronaanpak uitvoeren. Dit vervalt onder de Omgevingswet. Dit kan tot onwenselijke situaties leiden.
- Redeneer als gemeente vanuit de gedachte ‘balans beschermen en benutten’: wat moet je daarvoor regelen? In welke situatie zou je een grondwatersanering wensen?
- Je kunt als gemeente voor bepaalde gebruiken (bijvoorbeeld waterpleinen, campings, natuurgebieden) grondwaterkwaliteitseisen stellen, en daarbij behorende regels formuleren.
- Je kunt middels een informatieplicht een initiatiefnemer verplicht stellen om een overlegstructuur te starten (met bijvoorbeeld gemeente, waterschap en provincie). NB: Met een informatieplicht alleen kun je geen overlegstructuur regelen. Hiervoor is dus nog aanvullende actie vanuit de overheid nodig
- Onduidelijkheid over informatieplicht toevalsvondst:
 - Gemeenten zouden de provincie kunnen wijzen op de onduidelijkheden van deze instructieregel. Wat wil de provincie precies? Waar moet de gemeente rekening mee houden?
- Tip: in het [informatieblad Grondwaterkwaliteit in het omgevingsplan](#) is uitgebreid over dit onderwerp geschreven.

Beleidsregels grondwatermonitoring OBAS - situatieschets

Nu:

- Uit een analyse van het gemeentelijk bodembeleid volgt de wens om via het omgevingsplan de verplichte grondwatermonitoring bij oliewaterscheiders in het zettingsgevoelige gebied voort te zetten
- Dit is nu geregeld in Beleidsregel uit Notitie bodemonderzoek bij Bedrijven (2010), met een verwijzing naar kaart van het zettingsgevoelig gebied (Geoweb)
- Verplicht is: vaststellen nulsituatie en tweejaarlijkse monitoring

Straks:

- Liefst juridische regel in omgevingsplan, automatisch signaleren OBAS
- Gekoppeld aan de geometrie van het zettingsgevoelig gebied
- Specifieke activiteiten in het Bal (§ 4.18, 4.20, 4.21, 4.22, 4.39, 4.40, 4.43, 4.44, 4.47, 4.58, 4.94, 4.95 en 4.109) waar oliewaterscheiders worden genoemd
- Hoe kunnen we het huidige beleid voortzetten?

Beleidsregels grondwatermonitoring OBAS - discussie

In de conversatie komen een aantal aandachtspunten en oplossingsrichtingen naar boven:

- Het doel is een scheider werkend te houden ondanks dat er verzetting plaatsvindt. Zit dit niet al in de reguliere onderhoudsverplichting? Je zou de 2 jaarlijkse monitoring in zettingsgevoelig gebied als een beleidsregel kunnen zien (interpretatie/uitleg wat wordt verstaan onder onderhoudsverplichting).
- Als je de monitoring in zettingsgevoelig gebied verplicht wilt stellen in een rechtstreeks geldende regel, dan kun je een maatwerkregel opnemen, die beschrijft bij welke activiteit de maatwerkregel van toepassing is. Hierbij kun je eisen/regels stellen over onderzoeks-, meldings-, informatie- of vergunningsplicht.
- DSO
 - In het DSO zul je waarschijnlijk per activiteit moeten aangeven of grondwatermonitoring OBAS aan de orde is (lees: o.b.v. regels verplicht is).
 - Met werkingsgebieden kun je aangeven waar deze regel van toepassing is. Het werkingsgebied is in deze het zettingsgevoelige gebied in de gemeente.
 - Uit het verdiepingslab Toepasbare regels volgt hier nog meer informatie over. De uitkomsten komen op de website van Bodembeheer van de Toekomst te staan.

Overige vragen

Invasieve exoten - situatieschets

- Hoe om te gaan met invasieve exoten, zoals berenklauw en Japanse duizendknoop, bij voorafgaand bodemonderzoek dat uitgevoerd wordt?

Invasieve exoten - discussie

In de conversatie komen een aantal aandachtspunten en oplossingsrichtingen naar boven:

- Het actief (en opzettelijk) verplaatsen en verhandelen van levende resten van invasieve exoten is verboden. Dit volgt voor een aantal invasieve exoten uit een EU-verordening en o.a. voor Duizendknopen uit een handelsverbod (Besluit natuurbescherming en straks het Bal). Bevoegd gezag is LNV, toezicht en handhaving door de NVWA;
- Het verplaatsen invasieve exoten door grondverzet valt ook onder het handelsverbod. Hiervoor geldt:
 - LNV is bevoegd gezag, maar er zijn mogelijkheden om verdergaande regels te stellen in het omgevingsplan (met een ander oogmerk dan natuurbescherming)
 - Als gemeente kun je voor invasieve exoten die niet door Europa en het rijk regels over opstellen (bijvoorbeeld onderzoeksplicht opleggen);
 - Wat kan landelijk geregeld worden (bijvoorbeeld ecologisch vooronderzoek standaard onderdeel maken van een vooronderzoek conform de NEN protocollen)? NB: vooralsnog is hier geen draagvlak voor / wordt hier geen initiatief op genomen
- Er is behoefte aan voorbeeldregels met betrekking tot dit onderwerp. Bodem+/IPLO heeft over de (on)mogelijkheden voor het stellen van regels in het omgevingsplan een tekstvoorstel voor een webpagina uitgewerkt en deze voorgelegd ter controle door het ministerie van LNV. Zodra deze gereed is, wordt deze op de website van het IPLO geplaatst.
- Flevoland heeft privaatrechtelijk geregeld dat bij bodemonderzoek standaard ook biologisch onderzoek wordt uitgevoerd
- Overheden kunnen ook contractueel (dus vanuit hun rol als opdrachtgever voor grondverzet) eisen stellen
- Overheden kunnen ook informatie over het voorkomen van invasieve exoten in hun grondgebied beschikbaar stellen, bijvoorbeeld in kaartvorm op de website

Funderingspalen - situatieschets

- Hoe gaan andere provincies om met **funderingspalen** (bv windmolens) die niet langer de functie hebben waarvoor ze bedoeld zijn, maar inmiddels mogelijk wel een functie hebben i.r.t. behoud grondwaterstanden of voorkomen dat een ondoorlatende laag doorprikt wordt waardoor verontreinigingen naar lager gelegen watervoerend pakket kunnen uitspoelen?

Funderingspalen - discussie

In de conversatie komen een aantal aandachtspunten en oplossingsrichtingen naar boven:

- Het laten zitten van de palen is een ruimtelijke ordening vraagstuk. De interpretatie van dit vraagstuk kan in beleidsregels worden toegelicht. Hier kunnen ook regels over de afwerking in opgenomen worden, zoals het afsnijden van funderingspalen 2 meter onder maaiveld.
- Let wel: fundering betreft een toegepaste bouwstof. Voor een bouwstof die zijn functie verliest geldt een verwijderingsplicht, mits dat redelijkerwijs mogelijk is (art 33 Bbk, 2^e lid van art 4.1262 Bal)
- Hoe definieer je functie? Verandering van functie van een fundering gaat gepaard met verandering van bevoegd gezag? Stel dat je een fundering laat zitten omdat de fundering ook water tegenhoudt, wordt de nieuwe functie dan (na afloop van functie fundering) waterbeheer? Of gaat het om negatieve gevolgen mitigeren?
- Nazorgfonds voor funderingen? Betalen om ruimte in te nemen in de bodem? Aan een vergunning kan je financiële vereisten koppelen.
- Komen funderingen in het BRO?

Wijziging naar bodemgevoelig gebruik

Wijziging naar bodemgevoelig gebruik – situatieschets

- Als er een wijziging optreedt in het gebruik, kan het zijn dat het nieuwe gebruik gevoeliger is voor bodemverontreiniging dan het huidige gebruik. Denk bijvoorbeeld aan de aanleg van een nieuwe natuurlijke speelplaats op een schoolplein (waarbij tegels worden verwijderd en er direct contact met de bodem ontstaat). Of de wijziging van stallen op een boerenerf naar woningen. Indien er bij de genoemde voorbeelden een bodemverontreiniging aanwezig is, kan het nieuwe gebruik leiden tot risico's voor de gebruikers.
- Een check op de risico's naar aanleiding van het gewijzigde besluit (en indien nodig actie / sanering) is gewenst.
- Nu is dit geregeld in Wbb met een beschikking ernst/ (geen) spoed, artikel 37, lid 6 (althans voor beschikte / bekende bodemverontreinigingen)
- Straks onder de OW is dit niet geregeld in rijksregels (geen activiteit = geen onderzoeksplicht). Hoe kun je dit in een omgevingsplan regelen?
- NB. Het gaat hierbij dus niet om het bouwen op bodemgevoelige locaties (dit is reeds geregeld in de Bruidsschat).

Bodemgevoelig gebruik – discussie (1/2)

In de conversatie komen een aantal aandachtspunten en oplossingsrichtingen naar boven:

- Je zou regels voor het bouwen van een bodemgevoelig gebouw van overeenkomstige toepassing kunnen verklaren voor bepaalde functiewijzigingen (onderzoeksplicht en, in geval van verontreiniging/risico's, een saneringsplicht).
- Je hebt een haakje nodig om bodemregels toe te voegen. Je kan activiteiten introduceren (bijvoorbeeld: de aanleg van een kinderspeelplaats of het starten van stadslandbouw) en daar dan je bodemregels aan toe kunnen voegen.
- Bij wijziging naar gevoeliger gebruik kun je een informatieplicht en/of meldingsplicht, vergunningplicht of zelfs verbod opleggen.
- Door middel van communicatie/informatie richting initiatiefnemers kun je mensen ook bewust maken van risico's (bijvoorbeeld in de vorm van een handreiking vergroening schoolpleinen).
- Veel speeltuinen zijn in beheer van gemeenten. Interne communicatie/afspraken over check op bodemkwaliteit kan ook winst opleveren.

Bodemgevoelig gebruik – discussie (2/2)

In de conversatie komen een aantal aandachtspunten en oplossingsrichtingen naar boven:

- Eisen stellen bij bestemmingswijziging (wijzigingen omgevingsplan of verlening van vergunning voor omgevingsplanactiviteit waarbij bodemgevoelige locatie wordt toegestaan): ‘bodemgevoelig gebruik is uitsluitend toegestaan als de bodemkwaliteit voldoet aan de toelaatbare kwaliteit zoals bedoeld in artikel ### of als er sanerende of beschermende maatregelen worden getroffen om gezondheidsrisico’s weg te nemen’ (voorbeeld Gelders Ondergrond Overleg)
- Bodemkwaliteit als medefunctie ‘waarde bodemkwaliteit’ opnemen (à la archeologische waarden/verwachtingen). Hiervoor kan inspiratie worden opgedaan uit de Haagse archeologiesche regelingen.
- Voorwaarden stellen: onder welke voorwaarden mag je van het omgevingsplan afwijken? Een boerenschuur ombouwen tot woning/kinderdagverblijf, kun je als ‘buitenplans’ definiëren en dus als strijdig met je omgevingsplan definiëren. Je kunt dan een afwijking onder voorwaarde opnemen in regels in omgevingsplan, die bepalen wat er gebeuren moet met de bodem(kwaliteit) alvorens de nieuwe functie uitgevoerd mag worden.

Asbest

Asbest LMW - situatieschets + discussie

- Vraag: wij hanteren nu een lokale maximale waarde voor asbest, welke onder de landelijke norm van 100 mg/kg ds ligt. Dit gebruiken wij ook als terugsaneerwaarde in geval van een asbestsanering. Hoe regel je dit onder de Omgevingswet?
- Een LMW voor asbest kun je als gebiedsspecifiek beleid zien (lokale maximale waarde), welke onder het overgangsrecht valt.
- Je kunt een maatwerkregel opnemen om de LMW te koppelen aan de terugsaneerwaarde (op artikel 4.1242 lid 2 van het BAL).

Asbest onderzoek - situatieschets

- Bij sloop van gebouwen met asbestdaken wordt vaak niet (standaard) gekeken naar asbest in de bodem ter plaatse van de druppelzone (onder dak/dakgoot). Terwijl in de druppelzone regelmatig asbest (en PCB) verhoogd voorkomt.
- Vraag is: Hoe kan je waarborgen dat hier onderzoek naar wordt gedaan (en maatregelen worden getroffen)? Oftewel: kun je bodemonderzoek naar asbest in de druppelzone (bij aanwezigheid van een asbestdak) verplicht stellen bij sloopwerkzaamheden?

Asbestonderzoek – discussie (1/2)

In de conversatie komen een aantal aandachtspunten en oplossingsrichtingen naar boven:

- Wat heeft het rijk geregeld?
 - De regels uit paragraaf 5.2.2 van het Bal (in combinatie met de bruidsschatregels voor bouwen op bodemgevoelige locaties) voorzien in een verplichting om een bodemonderzoek uit te voeren voorafgaand aan:
 - het bouwen (van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie);
 - de activiteit graven in de bodem (par. 4.119 en par 4.120 van het Bal);
 - de activiteit saneren van de bodem (par 4.121 van het Bal).
 - De rijksregels voor het slopen van een bouwwerk staan in hoofdstuk 7 van het Besluit bouwwerken leefomgeving (BBL). Hierin is echter geen verplichting opgenomen om voorafgaand aan het slopen een bodemonderzoek uit te voeren. Dit betekent dat bij het slopen van een gebouw (ook al is daarbij sprake van bijvoorbeeld een asbestdak) de rijksregels geen verplichting stellen om een bodemonderzoek uit te voeren. Die verplichting geldt er uiteraard wel als naast het slopen tevens sprake is van de activiteiten graven in de bodem, saneren van de bodem of bouwen (van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie).
- Grond uit druppelzones kan ook verhoogde gehalten aan PCB bevatten, afhankelijk van het type asbestdak. Dat dit verband tussen asbest en PCB bestaat is relatief onbekend. En bij eigenaren is vaak ook niet bekend welk type asbest op het dak ligt.
- Het is lastig om asbest als een nieuwe verontreiniging te zien (waarvoor zorgplicht van toepassing is). Alhoewel de daken nog steeds verontreiniging kunnen veroorzaken/verergeren door het druppelen, zijn de daken vaak voor 1987 aangelegd. Er is vaak geen sprake van een ‘verwijdbare handeling’ na 1987. Asbestverontreiniging in de druppelzone wordt daarom vaak als een historische verontreiniging beschouwd.

Asbestonderzoek – discussie (2/2)

- Mogelijkheden voor maatwerkregels of autonome regels in het omgevingsplan:
 - In het BBL is geen mogelijkheid voor het stellen van maatwerkregels over paragraaf 7.1.1 Bbl.
 - Wel is het mogelijk om een andere (autonome) regel in het omgevingsplan over bodemonderzoek voorafgaand aan het slopen op te nemen. Het verplichten van een bodemonderzoek voorafgaand aan het slopen kan bijvoorbeeld gekoppeld worden aan concrete locaties of situaties (bijvoorbeeld in geval van de aanwezigheid van een asbestdak zonder dakgoot of met een kapotte dakgoot). Het is belangrijk om deze regel goed te motiveren en ook het oogmerk van die regel te vermelden.
 - In dat geval is wel van belang dat het oogmerk van die regel anders is dan de oogmerken die in artikel 7.2 van het Bbl zijn opgenomen, namelijk:
 - het waarborgen van de veiligheid* en het beschermen van de gezondheid in de directe omgeving van bouw- en sloopwerkzaamheden;
 - het waarborgen van duurzaamheid bij het scheiden van bouw- en sloopafval op een bouw- en sloofterrein; en
 - het waarborgen van duurzaamheid bij de emissie van stikstofverbindingen naar de lucht bij het feitelijk verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden

**Wat onder a wordt bedoeld is de veiligheid en beschermen van de gezondheid in de directe omgeving tijdens het slopen. Dit mag dus niet het oogmerk van een de regel zijn. Je kunt beargumenteren dat het beschermen van de gezondheid van toekomstige gebruikers van locaties (wat een logisch oogmerk is voor het eisen van een bodemonderzoek bij het slopen) een ander oogmerk is.*

Aansluiten bij provinciaal beleid

Beleids 'neutraal' overzetten provincial beleid- situatieschets

- Met de komst van de Omgevingswet gaan veel provinciale bodemtaken over naar gemeenten. De provincie Utrecht heeft een aantal beleidsstukken (zoals handelingskader diffuus lood en PFAS beleid) opgesteld. De gemeenten willen dit graag beleidsneutraal overnemen, zodat de huidige regels behouden blijven en er voor initiatiefnemers niets veranderd.
- Vraag is: Hoe kan dit provinciale beleid worden omgezet naar gemeenten?

Beleids 'neutraal' overzetten provinciaal beleid – discussie

In de conversatie komen een aantal aandachtspunten en oplossingsrichtingen naar boven:

- Het omzetten van het provinciale beleid naar gemeentelijk beleid kan officieel pas na inwerkingtreding van de Omgevingswet, omdat gemeenten dan pas bevoegd worden van de betreffende bodemtaken. Let wel: het kan soms wel een half jaar duren voordat het beleid de hele procedure is doorlopen en is vastgesteld. Er kan een voorbereidingsbesluit worden genomen om dit te versnellen. Voorbereiding hierop kan natuurlijk wel vóór inwerkingtreding.
- Het één-op-één overnemen van het huidige beleid van de provincie is niet per definitie nodig, mogelijk en/of wenselijk. Het zal moeten aansluiten bij terminologie en instrumenten van de Omgevingswet, en bovendien verwijzen de huidige regels ook naar de huidige regelgeving (bijvoorbeeld de circulaire bodemsanering) waardoor dit straks met de nieuwe wet niet meer klopt.
- Je kunt de transitie wellicht in 2 stappen vormgeven:
 - 1. Bij inwerkingtreding laat je het huidige beleid door het college vaststellen (al hoewel dit niet helemaal goed aansluit bij de nieuwe wet (zie hierboven), is dit wel wat gebruikers kennen en op die manier tijdelijk kunnen voortzetten.
 - 2. Vervolgens kun je een basisset regels opstellen, waarin de inhoud van de beleidsdocumenten 'omgevingswetproof' worden geformuleerd.
- Net als bij de Nota bodembeheer is het aan te bevelen om het huidige provinciale beleid te 'ontrafelen': wat moet waar in welke vorm landen? Wat is reeds geregeld in generiek beleid en/of de bruidsschat, wat kun je als maatwerkregel opnemen, wat is een beleidsregel dat je in een beleidsdocument (zoals een nota bodembeheer) wilt opnemen, etc.
 - Het is aan te raden om dat de gemeenten in de provincie dit samen doen, ten behoeve van uniformiteit en efficiëntie.
 - Vooral regels die strenger zijn dan generieke regels zou je graag snel willen regelen / vastleggen (anders gelden tijdelijk de soepelere generieke regels, wat tot onwenselijke situaties kan leiden).

DSO - discussie

- Het DSO is een zorgpunt. Dit moet de toegangspoort voor initiatiefnemers worden, niet het omgevingsplan zelf. In het DSO moet veel samenkomen: rijksregels, bruidsschatregels van gemeenten en waterschappen, de regels uit de provinciale omgevingsverordening en uiteindelijk het definitieve deel van het omgevingsplan. Hoe dit alles als één geheel moet functioneren is nog niet duidelijk. Niet vanzelf onderdeel van het DSO is het overgangsrecht dat gelijk gesteld is aan het tijdelijk deel van het omgevingsplan (bodemfunctiekaart en gebiedsspecifiek beleid) en overgangsrecht uit de Aanvullingswet bodem (overigens wordt daar in de vergunningcheck bij de regels over graven en saneren wel vragen over opgenomen!)
- De bruidsschat regels worden wel als een ‘setje’ regels opgeleverd, waar je als gemeente (onbeperkt) aanpassingen in kunt doorvoeren. De rijksregels worden eveneens opgeleverd maar deze kun je niet zomaar aanpassen, Wel komen er aansluitpunten waarop je gemeentelijke (maatwerk)regels op kunt aanvullen. Als je dus maatwerkregels op het BAL activiteiten wilt invoeren, is niet duidelijk hoe dit nu in het DSO kan landen (op een manier dat het voor de gebruiker ook nog duidelijk is). Suggestie is om je als overheid of liefst regio je op te geven voor een werkplaats via Aan de Slag met de Omgevingswet om hiermee te oefenen.
- Je kunt de Landelijke Voorziening van het DSO straks gebruiken voor 1) vergunningencheck en 2) aanvraag (vergunning, melding, informatieplicht) en 3) regels op de kaart. Door middel van een vragenboom kun je checken of er een vergunnings- of meldings- of informatieplicht van toepassing is voor de beoogde activiteit. Wat als het DSO afwijkt van de juridische regels die je opneemt in het omgevingsplan? Juridische regels zijn leidend boven het DSO. Dit wordt als een disclaimer in het DSO weergegeven, maar de vraag is hoe houdbaar dat is (kan/mag je van een initiatiefnemer verwachten dat hij de uitkomsten van het DSO checkt met het omgevingsplan?).
- Het melden/indienen van saneringsplan voor locaties waar Wbb overgangsrecht van toepassing is (bijv. BUS melding), zit niet in DSO stelsel. De aanvragen gaan hiervoor naast elkaar lopen. Onduidelijk is hoe dit in de praktijk wordt georganiseerd, zodat initiatiefnemers wel weten wat waar speelt (je kunt niet van initiatiefnemer verwachten dat hij/zij precies weet wanneer welke wetgeving geldt in een overgangsfase). In de vergunningcheck voor de activiteiten graven en saneren komen wel vragen die gaan over eventueel overgangsrecht obv de Aanvullingswet bodem!